

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКАДЕМІЧНИЙ РИСУНОК

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020207 «Дизайн»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2017–2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

А.О.Таранник

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02130554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 16 44 / 17

(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 17

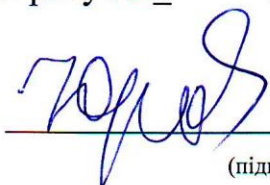
Робоча програма «Академічний рисунок» для студентів за напрямом підготовки 6.020207 «Дизайн».

Розробник: Михалевич Віктор Вадимович, кандидат культурології, доцент,
доцент кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв
Київського університету імені Бориса Грінченка
Прохорова Наталія Анатоліївна, старший викладач кафедри
образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса
Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва
Інституту мистецтв

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

(підпис)

Ю.В. Романенкова

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни	8
III. Програма	
Змістовний модуль 1. Рисунок живої голови людини	9
Змістовний модуль 2. Портрет	10
IV. Навчально-методична карта студента	11
V. Плани практичних занять	12
VI. Система поточного та підсумкового контролю	15
VII. Методи навчання	17
VIII. Методичне забезпечення курсу	17
IX. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни	18
X. Рекомендована література	19

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Академічний рисунок» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва відповідно до навчального плану денної форми навчання.

Програма визначає обсяги знань, вмінь та навичок, які повинен опанувати бакалавр відповідно до алгоритму засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Академічний рисунок», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності в зображенні живої голови людини, портрета.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є набуття базових знань з дисципліни «Академічний рисунок». Ознайомлення з основними напрямками розвитку науки з дисципліни «Академічний рисунок» у вивченні методів і методики роботи зі студентами, формування цілісного бачення і уявлення, розвиток художнього смаку і навичок в роботі над творчими завданнями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до профілю програми бакалавра образотворчого мистецтва формуються загальні та фахові компетентності.

Загальні компетентності: світоглядна, громадська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька, самоосвітня.

Фахові компетентності:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл з образотворчого мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення композицій, відтворення їх на полотні (папір чи інша площина) для зображення задуманого.

Результати навчання:

- знання різноманітних прийомів, методів роботи над творчими завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва;
- практичні навички і вміння:
 - 1) уміння створювати атмосферу творчого підходу для роботи над завданням, використовуючи при цьому класичні зразки; уміння аналізувати, визначати технічні прийоми виконання завдання та методичні прийоми наочного пояснення завдання;
 - 2) готовність до фахової діяльності в галузі образотворчого мистецтва;
 - 3) здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері мистецької діяльності;
 - 4) мисленнєва активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань;
 - 5) прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Форма контролю: поточні оцінки за виконання практичних завдань. По завершенню семестру – екзамен.

Указані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Навчально-творчі завдання мають варіативний характер. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів, способів зображення та художньої системи.

Основою викладання курсу є виконання академічних постановок з натури, та короткочасних начерків. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- теоретичну підготовку з основ рисунка;
- практичну роботу (навчальні завдання, начерки, замальовки, та творчі роботи);
- навчально-творчу діяльність під час виконання самостійних робіт, а також під час проходження пленерної практики;
- самостійну роботу студентів, створення творчої роботи.

Пріоритетним у навчанні рисунка є творчий підхід педагога, зумовлений художнім методом та методично обґрунтований.

Викладання рисунка зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головного принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання.

Головні вимоги, які ставляться до рисунків, – це реальне, правдиве зображення натури. Рисунки мають бути без помилок, виконані на високому професійному рівні реалістичного рисунка.

Після завершення семестру студент повинен:

- володіти знаннями та практичними навичками з рисунка живої голови людини;
- легко орієнтуватись в теоретичних і методичних питаннях наочності і навчання, знати і володіти цими важливими засобами, які сприяють засвоєнню та закріпленню навчального матеріалу;
- знати історію методів викладання рисунка, вміти аналізувати твори мистецтва;
- володіти методикою викладання рисунка, користуючись наочними засобами в структурі навчального процесу.

Зміст програми передбачає методичне забезпечення процесу навчання рисунка, практичного опанування художньо-образної системи відображення предметних форм та явищ реального світу.

Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є виконання повного обсягу практичних завдань, вивчення теоретичного матеріалу, здійснення самостійної роботи студентів.

Структура програми навчальної дисципліни

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Академічний рисунок»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
5 семестр	Шифр та назва галузі знань 0202 «Мистецтво» Шифр та назва напрямку підготовки 6.020207 «Дизайн» Освітній рівень – перший (бакалаврський)	Нормативна
Кількість кредитів, відповідних ECTS:		Рік підготовки: 3-ий
2		5 семестр
Загальна кількість годин:		Контактних годин:
60 год.		28 год.
Семестровий контроль		з них: лекцій:
30 год.		-
Змістових модулів:		практичних:
2		28 год.
Тижневих годин:		Модульний контроль:
аудиторних:		2 год.
2		Самостійна робота:
самостійної роботи студентів:		-
-		Форма підсумкового контролю:
		екзамен

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	л	п	інд.	с.р.	м.к.	сем. к.
Змістовний модуль 1. Рисунок живої голови людини							
1. Голова літньої людини з плечовим поясом із чіткою анатомічною та конструктивною побудовою	6		6				
2. Голова натурниці з виразними рисами	8		8				
Разом за змістовим модулем 1	16		14			2	
Змістовний модуль 2. Портрет							
3. Портрет людини в одязі на просторовому тлі	14		14				
Разом за змістовим модулем 2	14		14				
Усього годин у 5 семестрі	60		28			2	30

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. Рисунок живої голови людини

Заняття 1. Голова літньої людини з плечовим поясом із чіткою анатомічною та конструктивною побудовою (6 год.)

Формат піваркуша. Освітлення штучне. Графітний олівець

Постановка: натурник розташовується вище рівня лінії горизонту та додатково освітлюється. Верхня частина тулуба оголена. Тло за натурником повинно бути темним.

Мета: вчитись конструктивному рисунку голови людини, спостерігати особливості формоутворення. Вчитись вірно з'єднувати голову з плечовим поясом.

Завдання: гармонійно розмістити рисунок у форматі. Чітко і впевнено побудувати голову, шию та плечовий пояс, враховуючи вікові характерні риси натури.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

Заняття 2. Голова натурниці з виразними рисами (8 год.)

Формат піваркуша. Графітний олівець.

Постановка: модель повинна бути середніх літ, з виразними рисами обличчя, розміщена на темному тлі.

Мета: вчитись рисунку портрета.

Завдання: гармонійно розташувати зображення на форматі. Виявити головне в портретній схожості.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. Портрет.

Заняття 3. Портрет людини в одязі на просторовому тлі (14 год.)

Формат піваркуша. Графітний олівець.

Постановка: натура розміщена в інтер'єрі при денному освітленні. Ракурс повинен підкреслювати портретну характеристику образу.

Мета: використання знань, вмінь та навичок у роботі над портретом.

Завдання: композиція у форматі повинна вигідно представити натуру. З'єднати цілісність образу з просторовим фоном.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Академічний рисунок»

5 семестр – разом: 60 год., з них: практичні – 28 год., модульний контроль – 2 год., семестровий контроль – 30 год.

5 семестр		
Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II
	Рисунок живої голови людини	Портрет
бали	102 б.	77 б.
Практичні заняття	Голова літньої людини з плечовим поясом із чіткою анатомічною та конструктивною побудовою. – 6 год. – 33 б.	Портрет людини в одязі на просторовому тлі. – 14 год. – 77 б.
	Голова натурниці з виразними рисами. – 8 год. – 44 б.	
154	14 год. – 77 б.	14 год. – 77 б.
25	МКР 1 – 25 б.	
Разом – 179 балів (коефіцієнт визначення успішності – 2,98; наприклад: 154 бали: 2,98 = 51,68 + 40 (бали за екзамен) = 91,68 = А за шкалою ECTS)		
40	Екзамен	

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта без підсумкового екзамену	Екзамен	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
T1	T2	МКР	T3					
33	44	25	77	179	2,98	60	40	100

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Рисунок живої голови людини

Заняття 1. Голова літньої людини з плечовим поясом із чіткою анатомічною та конструктивною побудовою (6 год.)

Формат піваркуша. Освітлення штучне. Графітний олівець

Постановка: натурник розташовується вище рівня лінії горизонту та додатково освітлюється. Верхня частина тулуба оголена. Тло за натурником повинно бути темним.

Мета: вчитись конструктивному рисунку голови людини, спостерігати особливості формоутворення. Вчитись вірно з'єднувати голову з плечовим поясом.

Завдання: гармонійно розмістити рисунок у форматі. Чітко і впевнено побудувати голову, шию та плечовий пояс, враховуючи вікові характерні риси натури.

План виконання практичної роботи:

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення зображення на аркуші

2 етап роботи: зображення голови людини за правилами конструктивної побудови, взаємозв'язок деталей голови з загальною формою, передача пропорцій та характерних рис людини.

3 етап роботи: конструктивна побудова форми за допомогою легкої передачі світлотіні.

4 етап роботи: детальна побудова форми голови людини.

5 етап роботи: етап узагальнення, використовуючи прийом «широкого бачення» коректується уся попередня робота.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

Заняття 2. Голова натурниці з виразними рисами (8 год.)

Формат піваркуша. Графітний олівець.

Постановка: модель повинна бути середніх літ, з виразними рисами обличчя, розміщена на темному тлі.

Мета: вчитись рисунку портрета.

Завдання: гармонійно розташувати зображення на форматі. Виявити головне в портретній схожості.

План виконання практичної роботи:

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення загальної форми голови та шиї на аркуші.

2 етап роботи: зображення голови натурниці за правилами конструктивної побудови, взаємозв'язок деталей голови з загальною формою, передача пропорцій та характерної схожості людини.

3 етап роботи: впевнена побудова окремих частин обличчя, уточнення пропорцій, тональна проробка форми за допомогою світлотіні.

4 етап роботи: детальна проробка.

5 етап роботи: етап узагальнення, єдність частин цілого, використовуючи прийом «широкого бачення» коректується уся попередня робота.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. Портрет.

Заняття 3. Портрет людини в одязі на просторовому тлі (14 год.)

Формат піваркуша. Графітний олівець.

Постановка: натура розміщена в інтер'єрі при денному освітленні. Ракурс повинен підкреслювати портретну характеристику образу.

Мета: використання знань, вмінь та навичок у роботі над портретом.

Завдання: композиція у форматі повинна вигідно представити натуру.
З'єднати цілісність образу з просторовим фоном.

План виконання практичної роботи:

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення загальної форми голови та шиї на аркуші. Виявлення «Великих мас».

2 етап роботи: зображення голови за характером дії м'язів обличчя натури, за правилами конструктивної побудови, взаємозв'язок деталей голови з загальною формою, передача пропорцій та характерної схожості людини.

3 етап роботи: впевнена побудова окремих частин обличчя, уточнення пропорцій, тональна проробка форми за допомогою світлотіні.

4 етап роботи: передача індивідуальних особливостей людини.

5 етап роботи: етап узагальнення, єдність частин цілого. Використовуючи прийом «широкого бачення», коректується уся попередня робота.

Література: основна [1,2,3,4,5]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Академічний рисунок» оцінюються за принципом поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях 6.1.–6.2.

Таблиця 6.1

**Таблиця для розрахунку максимальної кількості рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю**

№	Вид діяльності	Максим. кіль-сть балів за одиницю	ЗМ № 1, 2	
			К-сть один.	Всього балів
1	Відвідування лекцій	1	-	-
2	Відвідування практичних занять	1	14	14
3	Робота на практичних заняттях	10	14	140
4	Виконання завдання для самостійної роботи	5	-	-
5	МКР	25	1	25
Максимальна кількість балів (поточний контроль)			179	
Коефіцієнт визначення успішності			2,98	
Кількість балів з урахуванням коефіцієнта без підсумкового екзамену			60	
Екзамен			40	
Підсумковий рейтинговий бал			100	

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності:

1. За джерелом інформації:

- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- практичні: вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

3. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів; виконання індивідуальних навчальних проектів.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю, перегляд;
- методичний фонд;
- роботи студентів з фонду.

ІХ. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

- аудиторії, розраховані на роботу 12–15 студентів одночасно;
- мольберти в комплекті для роботи студентів з натури;
- планшети зазначеного формату;
- софіти для освітлення натурних постановок;
- підставки різних конструкцій і розмірів для натурних постановок;
- предмети і драперії натюрмортного фонду.

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Ли Н. Г. Основы учебного академического рисунка: учебник для студ. высш. уч. завед. / Н. Г. Ли. – М.: Эксмо, 2008. – 478 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2659/>)
2. Ломоносова М. Т. Графика и живопись. Учеб. пособие / М.Т. Ломоносова. – М.: ООО «Издательство Астрель» ООО «Издательство АСТ.» 2003. – 202, [6] с. ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 3-х примірниках).
3. Фрэнкс Д. Рисунок карандашом / Джин Фрэнкс; пер. с англ. Е. Ильиной. – М.: АСТ: Астель, 2007. – 63 [1] с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/1137/>)
4. Чиварди Д. Рисунок. Художественный образ в анатомическом рисовании / Д. Чиварди. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 168 с., илл. (Серия «Классическая библиотека художника») (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/3259/>)
5. Шерезов Е. В. Основы композиции; Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2109 «Черчение, рисование и труд» / Е.В. Шерезов. – М.: Просвещение, 1979. – 303с., ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 6-ти примірниках).

Додаткова:

1. Барщ А. наброски и зарисовки / А. Барщ. – М.: Искусство, 1970. – 164 с.
2. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования головы человека. / Л. Гордон. – М.: Эксмо-Пресс, 2000. – 120 с.
3. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования фигуры человека / Л. Гордон. – М.: Эксмо-Пресс, 2000. – 144 с.
4. Молева Н. М. Выдающиеся русские художники-педагоги / Н. М. Молева. – М.: Высшая школа, 1991. – 344 с.

5. Ратнічин В. М. Перспектива. – 2-ге вид. / В. М. Ратнічін. – К. : Вища школа, 1977. – 90 с.
6. Ростовцев Н. Н. Академический рисунок. Учебник для студентов худож.-граф. фак. пединститутов – 3-е изд. дополн. / Н. Н. Ростовцев – М. : Просвещение, 1995. – 239 с.
7. Ростовцев Н. Н. Очерки по истории методов преподавания рисунка / Н. Н. Ростовцев. – М. : Просвещение, 1983. – 240 с.
8. Ростовцев Н. Н. Рисование головы человека. Учебное пособие / Н. Н. Ростовцев. – М. : Изобразительное и-во, 1989. – 304 с.